

INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN
DE HEER, HET LEENHOF EN DE SCHEPENBANK VAN
BAUDRIES TE DIKKELVENNE
1624-1796

RIJKSARCHIEF TE GENT
INVENTARISSEN

12x

ISBN : 978 90 5746 xxx x

Algemeen Rijksarchief

D/2017/531/0xx

Bestelnummer: Publ. 57xx

Algemeen Rijksarchief
Ruisbroekstraat 2
1000 Brussel

De volledige lijst van onze publicaties kan u gratis bekomen op eenvoudig verzoek (publicat@arch.be)
of raadplegen op internet (<http://arch.arch.be>)

Nummer toegang: AR14

Inventaris van het archief van
**de heer, het leenhof en de schepenbank van
Baudries te Dikkelvenne**
1624-1796

door

Joke VERFAILLIE

Brussel
2017

Wijze van aanvragen

Archiefstukken beschreven in deze inventaris, worden aangevraagd door het opgeven van het *nummer van de toegang*, vermeld op het titelblad en in de rechterbovenhoek van elke bladzijde:

AR14

en door opgave van het *bestanddeelnummer* dat u aantreft links vóór elke archiefbeschrijving.

Beperkingen inzake raadpleging en reproductie

Het archief is ouder dan 100 jaar en bijgevolg openbaar. De raadpleging is vrij. Voor de reproductie van archiefstukken gelden de voorwaarden en tarieven van toepassing in het Rijksarchief.

Voorkeurvorm voor het citeren van het archief

Het verdient aanbeveling om het archief de eerste maal te citeren met zijn volledige naam. Nadien kan worden volstaan met een verkorte referentie.

Volledig: RIJKSARCHIEF TE GENT, *Heer, leenhof en schepenbank van Baudries te Dikkelvenne*, nr. [bestanddeelnummer].

Verkort: RAG, *Heerlijkheid Baudries*, nr. [bestanddeelnummer].

INHOUDSOPGAVE

ALGEMENE BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF	7
I. IDENTIFICATIE.....	7
II. GESCHIEDENIS VAN ARCHIEFVORMER EN ARCHIEF	7
A. Archiefvormer.....	7
1. <i>Naam</i>	7
2. <i>Geschiedenis</i>	7
a. Algemeen.....	7
b. Heer van Baudries	8
c. Leenhof van Baudries	9
d. Schepenbank van Baudries	9
B. Archief	9
1. <i>Geschiedenis</i>	9
2. <i>Verwerving</i>	10
III. INHOUD EN STRUCTUUR.....	10
A. Inhoud	10
B. Ordening.....	11
IV. RAADPLEGING EN GEBRUIK.....	11
A. Voorwaarden voor de raadpleging	11
B. Voorwaarden voor de reproductie.....	12
C. Toegangen	12
D. Aanwijzingen voor het gebruik.....	12
V. VERWANT MATERIAAL	12
A. Bestaan en bewaarplaats van originelen	12
B. Documenten met een verwante inhoud.....	13
C. Bibliografie	13
VI. BESCHRIJVINGSBEHEER	13
VII. BIJLAGE	14
INVENTARIS	17
I. ARCHIEF VAN DE HEER.....	17
A. Beheer van goederen.....	17
B. Beheer van financiën.....	17
II. ARCHIEF VAN HET LEENHOF.....	17
A. Het leenhof als bestuurlijk orgaan	17
B. Het leenhof als gerechtelijk orgaan.....	18
1. <i>Rechtspraak in geschillen</i>	18
2. <i>Vrijwillige rechtspraak</i>	18

III.	ARCHIEF VAN DE SCHEPENBANK	18
	A. Organisatie	18
	B. De schepenbank als bestuurlijk orgaan	19
	1. <i>Algemeen</i>	19
	2. <i>Zorg voor wegen en waterlopen</i>	19
	C. De schepenbank als gerechtelijk orgaan	19
	1. <i>Rechtspraak in geschillen</i>	19
	a. Registratie van de rechtsgang	19
	(1) Algemene registratie	19
	(2) Bijzondere fasen	20
	b. Procesdossiers	20
	2. <i>Vrijwillige rechtspraak</i>	22
	CONCORDANS	23
	INDEX OP PERSOONS- EN PLAATSNAMEN	25

ALGEMENE BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

I. IDENTIFICATIE

<i>Referentie:</i>	BE RAG, Heerlijkheid Baudries (514 - 640 G) Nummer toegang: AR14
<i>Naam:</i>	Archief van de heer, het leenhof en de schepenbank van Baudries te Dikkelvenne
<i>Datering:</i>	1624-1796
<i>Beschrijvingsniveau:</i>	Archiefbestand
<i>Omvang:</i>	91 nrs. (1,50 s.m.)

II. GESCHIEDENIS VAN ARCHIEFVORMER EN ARCHIEF

A. ARCHIEFVORMER

1. NAAM

Heer van Baudries
Leenhof van Baudries
Schepenbank van Baudries

2. GESCHIEDENIS

a. Algemeen

De heerlijkheid Baudries was een vol leen dat rechtstreeks gehouden werd van het leenhof van het Land van Gavere, een gebiedsomschrijving die op haar beurt één van de vijf roeden vormde van de kasselrij of het Land van Aalst¹. Het territorium van Baudries ter grootte van vijftien bunder (ca. 18,5 ha.), vanaf de 17de eeuw verminderd tot dertien bunder en zesendertig roeden (ca. 16 ha.) strekte zich grotendeels uit in datzelfde Land van Gavere, meer bepaald binnen de dorpen Dikkelvenne en Gavere, aangevuld met gebieden in het naburige Dikkele. Deze heerlijkheid bestond reeds in het midden van de 14de eeuw en bleef bestaan tot het einde van het ancien régime, wat ook weerspiegeld wordt in dit archiefbestand. Vroegere sporen werden niet teruggevonden.

De heer van Baudries kon in het kader van zijn beheer beschikken over twee instellingen: er was zowel een leenhof als een schepenbank aanwezig.

¹ De geschiedenis van de archiefvormer(s) is volledig gebaseerd op RIJKSARCHIEF TE GENT (RAG), *Land van Gavere*, nr. 85, fol. 133-134 en nr. 86, fol. 114-115; *Dikkelvenne*, in DE POTTER F. en BROECKAERT J., *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen. Eerste reeks: Arrondissement Gent*, Gent, 1864-1870, dl. 2, p. 16-19; VAN TWEMBEKE J., *Lijst der heerlijkheden van het Land van Aalst*, in *Land van Aalst*, 1962, XIV, p. 142 en VERFAILLIE J., "Of Archives and Men". *Identificatie van de archiefvormers in het conglomeraatbestand Land van Gavere (eind 15de eeuw - ca. 1820)* (onuitgegeven verhandeling Master na Master in de Archivistiek), Brussel, 2006, , dl. 1, p. 61-62.

b. Heer van Baudries

Uit een overzicht van de tot dusver bekende heren van Baudries² blijkt dat deze heerlijkheid doorheen het ancien régime grotendeels in het bezit was van één belangrijke familie, van Spangen genaamd. De vroegste sporen zijn echter te situeren bij een zekere familie Sloofs. Elisabeth Sloofs, gehuwd met Jan Tollin, is de eerste naam aan wie het bezit van de heerlijkheid anno 1433 kan worden gelinkt. Haar broer Zeger werd de volgende heer, zeker vanaf 1440, waarna het gebied eind 15de eeuw overging naar Joanna Tollin als dochter van Elisabeth. Zij huwde met Jan van Liere en gaf Baudries aan haar dochter Maria van Liere of de Liere door. Via haar kwam de heerlijkheid in handen van de familie van Spangen. Samen met echtgenoot Cornelis van Spangen kreeg Maria in totaal zeven kinderen, onder wie Philip van Spangen, die het gebied erfde. Tot en met 1579 droeg hij de titel van heer van Baudries. Zijn echtgenote Jozijne van den Bongart schonk hem een zoon en opvolger, Jan genaamd.

Jan van Spangen trouwde met een zekere Anna van Dilbeek, maar stierf kinderloos in 1618. Het goed Baudries werd binnen de familie gehouden via Cornelis, een tweede zoon van Philip en Jozijne. Samen met Anna van Halmale kreeg Cornelis een gelijknamige zoon, die in 1639 als kersvers leenman de eed van trouw aflegde. In de volgende generatie gebeurde de wissel op dezelfde manier: zoon Philip Jacob, gehuwd met achtereenvolgens Philippina Maria de Wassenaer en Margareta Helena de la Torre, werd anno 1664 als leenman beëdigd. Twee kinderen van Philip Jacob van Spangen zouden de volgende eigenaars van de heerlijkheid Baudries worden: zijn zoon Philip Christiaen en zijn dochter Maria Cornelia, gehuwd met Charles de la Torre, lieten het leen verheffen in respectievelijk 1686 en 1692. Na het overlijden van Maria Cornelia ging Baudries over in handen van haar oom langs vaderszijde, Cornelis Justus. Deze Cornelis Justus huwde binnen de eigen familie met Maria Margareta van Spangen. Zij legden als koppel de basis voor de laatste drie generaties heren van Baudries: achtereenvolgens zoon Jacob Frans (eerste helft 18de eeuw), diens zoon Karel Frans Pieter (1749) en als laatste Karels zoon Frans (1792).

De nalatenschap van de familie is ter plaatse nog altijd zichtbaar, in de vorm van het Goed of kasteel Baudries te Dikkelvenne³. Het *maison de campagne* dat in 1780 was gebouwd door de familie van Spangen, werd namelijk in 1899 uitgebreid tot het huidige kasteel door de toenmalige eigenaar graaf d'Ansembourg.

Baudries was een bescheiden heerlijkheid die de bovengenoemde personen een aantal inkomsten opbracht. De heerlijke rechten waren er nochtans beperkt: zo had de heer het recht op de grondjustitie of lage rechtspraak, en op de middele justitie. Voor die rechtspraak kon hij rekenen op zijn leenhof en zijn schepenbank. Om dit geheel beheersbaar te maken, mocht de heer zowel een baljuw als een meier aanstellen. Deze plaatsvervangers stonden niet alleen aan het hoofd van beide instellingen, maar zorgden tevens voor de instandhouding van de heerlijke rechten.

Op het zuiver financiële vlak kan eerst en vooral gewag worden gemaakt van rechten bij leenverhef en van het recht op wandel- en sterfkoop. Baudries telde negen volle achterlenen en enkele laten, te situeren binnen Dikkele, Dikkelvenne en Gavere. Bij de overgang van elk leen had de heer recht op een som, het zogenoemde verhef- of reliefgeld. De waarde daarvan was vastgelegd op tien ponden parisis, maar in plaats daarvan kon de heer ook de “*beste vrome van drije*”, dus de beste opbrengst van drie opeenvolgende jaren opvragen. Dit

² Voor een schematisch overzicht en bronverwijzingen, zie bijlage in punt VII van deze algemene beschrijving.

³ *Kasteel Baudries*, in *Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed*, Brussel, 2008.

verheffingsrecht werd altijd gecombineerd met twintig schellingen kamerlinggeld, een soort administratiekost. Bij verkoop of erfenis van een achterleen oefende de heer daarenboven het recht tot wandelkoop, respectievelijk sterfkoop uit, wat inhield dat hij een tiende penning kon eisen van de koopsom of de waarde bovenop het verheffingsrecht en het kamerlinggeld. Bij erfgronden vroeg hij echter geen tiende penning, maar een vast bedrag ter waarde van vier schellingen parisis per bunder grond.

De belangrijkste bron van inkomsten waren de heerlijke renten. Deze bestonden uit een jaarlijkse bijdrage van twaalf ponden, vier schellingen en zeven denieren parisis. Daarbovenop eiste de heer ook tien broden, een vierde en een twaalfde deel van een brood, achttien kapoenen (gesneden hanen), een halve kapoen en een vierde deel van een kapoen, vijf hoenderen en een half en drie halster en een achteling haver. Tot het eisenpakket hoorde ook een heerlijke tiende.

c. Leenhof van Baudries

Zoals vermeld telde Baudries negen volle achterlenen, alle gelegen te Dikkele, Dikkelvenne en Gavere. Het belangrijkste daarvan was het goed ter Hagen, ter grootte van een oude dagwand. Logischerwijze was er dus ook een leenhof aanwezig, bestaande uit dertien leenmannen, met aan het hoofd een baljuw⁴. De instelling had eerst en vooral een bestuurlijke taak: het bijhouden van de leenadministratie. Aansluitend was het leenhof ook bevoegd voor het beslechten van geschillen over de leengoederen.

d. Schepenbank van Baudries

De schepenbank van Baudries was een gelijkaardige constructie, gevormd door zeven schepenen met aan het hoofd een meier. Sporen van bestuurlijke activiteiten zijn eerder gering. Vermoedelijk had deze instelling hoofdzakelijk een gerechtelijke functie, waarbij een onderscheid kan worden gemaakt tussen contentieuze en voluntaire rechtspraak.

Kortweg kan men stellen dat de schepenbank bevoegd was voor (de registratie van) de overdracht (het erven en onterven) en de bezwaring van de onroerende goederen in haar ressort. De instelling beslechtte ook conflicten over heerlijke renten en kon processen over achterstallige betalingen behandelen. Een laatste taak van meier en schepenen was het houden van een schouwing die drie keer per jaar plaatsvond, de zogenoemde maartkeur, meikeur en waterkeur.

B. ARCHIEF

1. GESCHIEDENIS

De continuïteit in het bestuur van een heerlijkheid werd verzekerd door de instellingen die eraan verbonden waren. Ook voor Baudries was dit ongetwijfeld de schepenbank. Een blik op het archief leert dat het duidelijk een restant vormt van de documenten die door die instelling systematisch werden bijgehouden. Bewijs hiervan is het feit dat, in vergelijking met andere bestanden van kleine heerlijkheden, een groot aantal registers bewaard bleef. In de praktijk was het archief hoogstwaarschijnlijk in handen van één bepaalde functionaris, zetelende schepen, leenman of diens familie. De stukken in dit bestand zijn in elk geval als diverse

⁴ De discrepantie tussen het aantal gekende achterlenen en het voorgeschreven aantal zetelende leenmannen dient verder te worden onderzocht.

aanwinsten uit het bezit van verschillende particulieren in de collectie van het Rijksarchief terechtgekomen.

2. VERWERVING

Zowat de helft van de documenten die worden beschreven in deze inventaris, maakte tot voor kort deel uit van het conglomeraatbestand “Land van Gavere”. Voor de archiefgeschiedenis van dat bestand wordt verwezen naar de algemene beschrijving van het archief in de desbetreffende inventaris⁵. Relevant hier is het feit dat de stukken van Baudries hun plaats in het geheel pas kregen in een toegang uit 1900, nadat ze waren overgeheveld uit één of andere Varia-reeks van het Rijksarchief te Gent. Die verzamelingen “varia” waren in de 19de eeuw zeer omvangrijk en omvatten alle verspreide aanwinsten die men oorspronkelijk niet bij een groter geheel kon onderbrengen, of bescheiden die men om de één of andere reden uit een archief meende te moeten verwijderen. In de loop der jaren vond een omgekeerde beweging plaats, zodat de stukken van Baudries aan het Gaverse bestand werden toegevoegd⁶.

De andere helft van de documenten kwam pas in 2013 in het Gentse Rijksarchief terecht. Zij werden aangetroffen in de pakken “varia” die op 14 oktober 2013 samen met het archief van notariskantoor Pede-Henrist werden overgebracht⁷. Tot slot kreeg het bestand Baudries één aanvulling vanuit andere hoek: het oud archief uit regio Asper-Zingem bevatte een uitgebreid uittreksel uit een legger van heerlijke renten van Baudries⁸. De reden waarom dit uittreksel ooit werd opgesteld, is wegens een gebrek aan contextinformatie onmogelijk te achterhalen. Het is daarenboven een stuk dat pas in de jaren 1980 als “addendum” van onbekende oorsprong aan het desbetreffende archief is toegevoegd, net als stukken van andere heerlijkheden uit de ruime regio. Om die redenen wijzen we het document hier pragmatischerwijs toe aan het bestand van Baudries, waarin de oorspronkelijke legger ontbreekt.

III. INHOUD EN STRUCTUUR

A. INHOUD

In deze inventaris wordt het archief van de heerlijkheid Baudries (1624-1796) beschreven, die te situeren was in het midden van Oost-Vlaanderen langs de Schelde, ongeveer halverwege tussen Gent en Oudenaarde. Het archief van zowel heer, leenhof als schepenbank van Baudries is dan ook van belang voor de aanvulling van historische kennis over Dikkele, Dikkelvenne, Gavere en omgeving tijdens het ancien régime.

In het archief van de heer bevinden zich hoofdzakelijk stukken betreffende de inning van heerlijke renten. Het beperkte archief van het leenhof bevat rollen en (minuten van) akten en contracten, aangevuld met een aantal stukken met betrekking tot leenverheffingen.

⁵ VERFAILLIE J., *Inventaris van het archief van de heer, het leenhof en de schepenbanken van het Land van Gavere (1535-1810)* (Rijksarchief te Gent, Inventarissen 111, leeszaaltoegang AR50), Brussel, 2013, p. 17-18. Zie tevens, voor een meer uitgebreide versie, VERFAILLIE J., “Of Archives and Men”, dl 1, passim.

⁶ BUNTINX W., AUGUSTYN B., CEÛPPENS L. en VERFAILLIE J., *Archiefvormers in het gerechtelijk arrondissement Gent*, Brussel, 2008, dl 1, p. 271-272.

⁷ CAZAUX J., *Inventaris van de minuten en repertoria in bewaring gegeven door Notarissen A. Pede en P. Henrist te Bottelare* (Rijksarchief te Gent, leeszaaltoegang NOT26), Gent, 2013. Het betreft aanwinstendossier 2013/21.

⁸ *Inventaris van archieven van schepenbanken, leenhoven en parochies van en te Asper en Zingem* (Rijksarchief te Gent, leeszaaltoegang AR11), Gent, 1976.

Het archief van de schepenbank is naar verhouding veruit het omvangrijkst, waarbij zo goed als alle documenten verband houden met de gerechtelijke bevoegdheden van de instelling. De aanwezige rechtbankrollen worden aangevuld met stukken die deel uitmaakten van een specifieke fase van de rechtsgang. De procesdossiers dateren grotendeels uit de overgang tussen de 17de en de 18de eeuw en betreffen onder meer conflicten over de betaling van heerlijke renten. Daarnaast is er de vrijwillige rechtspraak, waarvan de registratie zowel uit registers als uit minuten bestaat. Enkele stukken van organisatorische aard gaan over het personeel van de schepenbank; van de bestuurlijke stukken zijn hoofdzakelijk brieven, bekendmakingen en processen-verbaal van straatschouwingen bewaard.

B. ORDENING

Voor de ordening van dit kleine bestand werd een archiefschema opgesteld conform de standaard van het Belgische Rijksarchief, gebaseerd op het *Archiefschema voor het archief van een heerlijkheid en van een leenhof* en het *Archiefschema voor het archief van een schepenbank en een gemeente tot 1795*, in COPPENS H., *De ontsluiting van archieven. Richtlijnen en aanbevelingen voor de ordening en beschrijving van archieven in het Rijksarchief (Miscellanea Archivistica. Manuale 21)*, Brussel, 1997, respectievelijk p. 436-439 en p. 440-446. De basisstructuur, bestaande uit archief van de verschillende aanwezige archiefvormers, is als volgt:

I. Archief van de heer

- A. Beheer van goederen
- B. Beheer van financiën

II. Archief van het leenhof

- A. Het leenhof als bestuurlijk orgaan
- B. Het leenhof als gerechtelijk orgaan
 - 1. Rechtspraak in geschillen
 - 2. Vrijwillige rechtspraak

III. Archief van de schepenbank

- A. Organisatie
- B. De schepenbank als bestuurlijk orgaan
 - 1. Algemeen
 - 2. Zorg voor wegen en waterlopen
- C. De schepenbank als gerechtelijk orgaan
 - 1. Rechtspraak in geschillen
 - a. Registratie van de rechtsgang
 - (1) Algemene registratie
 - (2) Bijzondere fasen
 - b. Procesdossiers
 - 2. Vrijwillige rechtspraak

IV. RAADPLEGING EN GEBRUIK

A. VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

Het archief is ouder dan 100 jaar en bijgevolg openbaar. De raadpleging is vrij.

B. VOORWAARDEN VOOR DE REPRODUCTIE

Voor de reproductie van archiefstukken gelden de voorwaarden en tarieven van toepassing in het Rijksarchief.

C. TOEGANGEN

Deze toegang geldt als vervangende toegang voor bestanddeelnummers 561-562, 564-569 en 604 uit de oude inventaris van het Land van Gavere. Hij vervangt tevens de toegang voor bestanddeelnummer 347 uit de inventaris van het oud archief van Asper en Zingem (zie 'Concordans'). De stukken die via het hierboven aangehaalde notariskantoor zijn binnengekomen, waren tot nu onbeschreven en ongeordend (zie 'Geschiedenis van archief').

D. AANWIJZINGEN VOOR HET GEBRUIK

De archiefstukken in dit bestand werden gedetailleerd beschreven. Een index op persoons- en plaatsnamen is voor de raadpleger een extra hulpmiddel. De documenten kunnen worden aangevraagd door het opgeven van het nummer van de toegang, namelijk AR14, en het bestanddeelnummer dat wordt aangetroffen links vóór elke archiefbeschrijving. Bij het verwijzen naar documenten in een wetenschappelijke tekst, is het best om het archief de eerste maal te citeren met zijn volledige naam: RIJKSARCHIEF TE GENT, *Heer, leenhof en schepenbank van Baudries te Dikkelvenne*, nr. [bestanddeelnummer]. Nadien kan worden volstaan met een verkorte referentie, namelijk RAG, *Heerlijkheid Baudries*, nr. [bestanddeelnummer].

De cruciale stukken in deze inventaris zijn de registers. De bewaring van rechtbankrollen en de registratie van akten en contracten voor een kleine heerlijkheid als deze biedt de lezer een unieke blik op de reikwijdte van beide lokale instellingen.

V. VERWANT MATERIAAL

A. BESTAAN EN BEWAARPLAATS VAN ORIGINELLEN

Er kon geen enkel spoor worden teruggevonden van elders bewaarde originelen met betrekking tot deze instellingen of het beheer van de heerlijkheid. Het is echter niet ondenkbaar dat er, wat de heren van Baudries betreft, ergens nog stukken familiearchief worden bewaard. Zo kan worden verwezen naar stukken over de familie Spanghen in de verzameling familiepapieren van het Gentse stadsarchief: *De Zwarte Doos, Stadsarchief Gent: verzameling familiepapieren*, Gent, 2009. Ook in het Algemeen Rijksarchief te Brussel wordt een klein bestand van de familie van Spanghen bewaard, namelijk LEJOUR E., *Inventaire des archives de la famille van Spanghen (Algemeen Rijksarchief, leeszaaltoegang A 176)*, Brussel, z.d. Dat bestand bevat hoofdzakelijk documenten van persoonlijke aard en stukken betreffende andere bezittingen uit de (tweede helft van de) 18de eeuw.

De algemene verzameling familiearchieven van het Rijksarchief te Gent, beter bekend als het Algemeen Familiefonds, bevat daarenboven een aantal 19de-eeuwse stukken van de familie, onder meer over bezittingen te Dikkelvenne en het kasteel Baudries (Rijksarchief te Gent, leeszaaltoegangen code FM).

B. DOCUMENTEN MET EEN VERWANTE INHOUD

Bij raadpleging van een klein heerlijkheidsbestand zoals dit, bestaat het gevaar om een uiterst fragmentarisch beeld van een lokaliteit te creëren. De onderzoeker dient steeds rekening te houden met andere naburige spelers op het lokale en regionale niveau. Aanvullend wijzen we dan ook op het bestaan van zowel kerkelijk als ander wereldlijk lokaal ancien-régimearchief, waarin heel vaak dezelfde notabelen en functionarissen opduiken.

In de eerste plaats is er het archiefbestand “Land van Gavere”, waarbinnen stukken van de heren, het leenhof en de schepenbanken van Gavere en Baaigem de neerslag vormen van de activiteiten van de voornaamste overheidsinstellingen binnen de regio. Op het feodale vlak is er uiteraard een sterke band met het archief van de Gaverse heren en het leenhof, waarvan Baudries als leen gehouden werd. De schepenbank van Gavere was bevoegd voor elf dorpen waaronder Dikkelvenne en Gavere. Dikkele, het derde dorp waarbinnen Baudries zich uitstrekte, stond los van dit conglomeraat (zie voor dit archiefbestand: Rijksarchief te Gent, leeszaaltoegangen code AR). Daarnaast kan worden gewezen op de kerkelijke archieven uit de regio. Het oud archief van de Sint-Petrusparochie te Dikkelvenne wordt bijvoorbeeld ten dele bewaard in het Rijksarchief te Gent. Ook met betrekking tot de kerken van Dikkele en Gavere zijn heel wat stukken te raadplegen (Rijksarchief te Gent, leeszaaltoegangen code PAR).

Voor lokale informatie van na 1796 kan de lezer eveneens terecht in het archief van de betrokken kerkgemeenschappen, naast - uiteraard - het archief van de gemeenten die in het gebied werden opgericht (Rijksarchief te Gent, leeszaaltoegangen code GEM of ter plaatse bewaard).

C. BIBLIOGRAFIE

BUNTINX W., AUGUSTYN B., CEÛPPENS L. en VERFAILLIE J., *Archiefvormers in het gerechtelijk arrondissement Gent*, 3 dln, Brussel, 2008.

DE SMET A., *Dikkelvenne vroeger en nu*, Zingem, 1983.

Dikkelvenne, in DE POTTER F. en BROECKAERT J., *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen. Eerste reeks: Arrondissement Gent*, Gent, 1864-1870, dl. 2.

VAN TWEMBEKE J., *Lijst der heerlijkheden van het Land van Aalst*, in *Land van Aalst*, 1962, XIV, p. 87-116, p. 132-163, p. 178-219, p. 258-270 en p. 289-307; 1963, XV, p. 18-40, p. 72-76, p. 108-124, p. 142-159, p. 189-199 en p. 224-234; 1964, XVI, p. 18-40, p. 79-85, p. 180-123, p. 132-160 en p. 184-200.

VERFAILLIE J., “*Of Archives and Men*”. *Identificatie van de archiefvormers in het conglomeraatbestand Land van Gavere (eind 15de eeuw - ca. 1820)* (onuitgegeven verhandeling Master na Master in de Archivistiek), 2 dln., Brussel, 2006.

VI. BESCHRIJVINGSBEHEER

De inventarisatie van dit bestand werd in 2010 uitgevoerd door Joke Verfaillie in het kader van de inventarisatie van het conglomeraatbestand “Land van Gavere”. Wegens de verwerving van bijkomend archief in 2013 werd die versie van de inventaris in 2015-2016 herwerkt (zie ‘Geschiedenis van archief’). De ordening gebeurde op basis van de richtlijnen en de model-archiefschema’s uit COPPENS H., *De ontsluiting van archieven. Richtlijnen en aanbevelingen voor de ordening en beschrijving van archieven in het Rijksarchief*

(*Miscellanea Archivistica. Manuale 21*), Brussel, 1997 en de *Richtlijnen voor de inhoud en vormgeving van een archiefinventaris*, Brussel, 2012.

VII. BIJLAGE

Het onderstaande overzicht van de heren van Baudries werd samengesteld aan de hand van enkele stukken uit het voorliggende en het Gaverse archiefbestand, aangevuld met de weinige informatie die in literatuur over het onderwerp kan worden aangetroffen⁹. Voor de periode waaruit in dit bestand archief voorhanden is, worden alle bekende heren van Baudries weergegeven.

SLOOFS	[begin 15 ^{de} eeuw]
SLOOFS / SLOVEN, Elisabeth & TOLLIN, Jan	[1433]
SLOOFS, Zeger	[1440]
TOLLIN, Joanna fa. Jan & VAN LIERE, Jan	[15 ^{de} eeuw]
DE LIERE, Maria fa. Jan & VAN SPANGEN, Cornelis	[15 ^{de} -16 ^{de} eeuw]
VAN SPANGEN, Philip fs. Cornelis & VAN DEN BONGART, Jozijne	[16 ^{de} eeuw]-1579
VAN SPANGEN, Jan fs. Philip & VAN DILBEEK, Anna fa. Antoon	1579-1618
VAN SPANGEN, Cornelis fs. Philip & VAN HALMALE, Anna	1618-1639
VAN SPANGEN, Cornelis fs. Cornelis & VAN BRAKEL, Hendrika	1639-1664
VAN SPANGEN, Philip Jacob fs. Cornelis & DE WASSENAER, Philippina Maria & DE LA TORRE, Margareta Helena	1664-1686
VAN SPANGEN, Philip Christiaen fs. Philip Jacob	1686-1692
VAN SPANGEN, Maria Cornelia fa. Philip Jacob & DE LA TORRE, Charles	1692-?

⁹ Zie hoofdzakelijk RAG, *Heerlijkheid Baudries*, nr. 3-4; RAG, *Land van Gavere*, nr. 85, fol. 133; RAG, *Land van Gavere*, nr. 86, fol. 114; *Dikkelvenne*, in DE POTTER F. en BROECKAERT J., *Geschiedenis*, dl. 2, p. 17-18 en SOUDET O., *Stamboom de Spangen*, URL: <<http://gw5.geneanet.org/index.php3?b=soudet2&lang=nl&m=N&v=de%20SPANGEN>> (geraadpleegd 15/08/2010 en 12/01/2016).

- VAN SPANGEN, Cornelis Justus fs. Cornelis [18de eeuw]
& VAN SPANGEN, Maria Margareta fs. Justus
- VAN SPANGEN, Jacob Frans fs. Cornelis Justus ?-1749
& LE BOEUF, Margareta Theresia fa. Philip
- VAN SPANGEN, Karel Frans Pieter fs. Jacob Frans 1749-1792
& DE CROIX, Francisca Anna Maria Josepha fa. Sebastiaan
- VAN SPANGEN, Frans fs. Karel Frans Pieter 1792-...
& DE FLAVEAU, Louise fa. Jacob Albert

INVENTARIS

I. ARCHIEF VAN DE HEER

A. BEHEER VAN GOEDEREN

- 1-2. Uittreksels uit een legger van heerlijke renten en lenen van Baudries.
1734, 1789 en z.d. 1 omslag en 1 katern
1. Betreffende het goederenbezit van enkele specifieke personen.
1734 en z.d. 1 omslag
2. Fol. 190 tot en met 208.
1789. 1 katern
3. Akte van procuratie voor Augustinus van den Meersschautte, griffier van
Baudries, om in naam van heer Frans van Spangen alle lenen te gaan verheffen
die hij dat jaar van zijn vader had geërfd.
13 augustus 1792. 1 stuk
4. Denombrementen van lenen, waaronder de heerlijkheid Baudries, door de familie
van Spangen gehouden van het leenhof van het Land van Gavere.
1792. 1 omslag

B. BEHEER VAN FINANCIËN

5. Aantekeningen van de ontvanger van de heer van Baudries betreffende personen
die door hem werden gedaagd wegens achterstallige betalingen van heerlijke
renten.
1700, 1736-1738, 1761, 1766 en z.d. 1 omslag
6. Brieven gericht aan ontvanger van Aelbroucq over dagingen wegens achterstallige
betalingen van heerlijke renten.
1722, 1735, 1738. 1 omslag

II. ARCHIEF VAN HET LEENHOF

A. HET LEENHOF ALS BESTUURLIJK ORGAAN

- 7-12. Denombrementen van achterlenen.
1738-1788 (met hiaten). 4 omslagen en 3 stukken
7. 1738. 1 omslag
8. 1740. 1 stuk
9. 1752-1753, 1755, 1758. 1 omslag
10. 1762-1763, 1769. 1 omslag
11. 1777. 2 stukken
12. 1784, 1786-1788. 1 omslag

13. Uittreksels uit een legger van lenen van Baudries.
1739 en eind 18de eeuw. 2 stukken
Zie tevens nrs. 1-2.
14. Akte van procuratie voor een niet nader genoemd persoon, om in naam van
Gentenaar Adriaen van Cotthem fs. Matheus diens erfenis te gaan aanvaarden en
verheffen bij het leenhof van Baudries, meer bepaald het leen de Vreckhemtiende
te Dikkelvenne. 1 stuk
21 september 1787.
15. Kwitantie, gesteld op de originele staat van kosten betreffende de erfenis en het
verhef van het leen de Vreckhemtiende bij het leenhof van Baudries, betaald door
Adriaen van Cotthem (vertegenwoordigd bij procuratie door P. Ghyselinc) aan
Augustinus van den Meersschautte, ontvanger van de heer van Spangen. 1 stuk
26 mei 1789.

B. HET LEENHOF ALS GERECHTELIJK ORGAAN

1. RECHTSPRAAK IN GESCHILLEN

- “Ferieboeken”, rollen.
1682-1780.
- 3 april 1682 - 28 juli 1716.
Zie nr. 40.
- 28 juli 1716 - 27 juni 1780.
Zie nr. 41.

2. VRIJWILLIGE RECHTSPRAAK

- 16-29. (Minuten van) akten en contracten.
1655-1787 (met hiaten). 10 omslagen en 6 stukken
16. 1655. 1 stuk
17. 1664. 1 stuk
18. 1670, 1673. 2 stukken
19. 1684, 1686. 1 omslag
20. 1696-1697. 1 omslag
21. 1708-1709. 2 stukken
22. 1714, 1719. 1 omslag
23. 1720, 1729. 1 omslag
24. 1734, 1737. 1 omslag
25. 1740, 1748-1749. 1 omslag
26. 1753-1756. 1 omslag
27. 1760, 1762-1763, 1768-1769. 1 omslag
28. 1776-1778. 1 omslag
29. 1784, 1786-1787. 1 omslag

III. ARCHIEF VAN DE SCHEPENBANK

A. ORGANISATIE

30. Akten van wetsvernieuwing.
1766, 1779-1780, 1792. 1 omslag

- 31-32. Akten van eedaflegging.
27 maart 1781. 2 katernen
31. Pieter Fruyt, als baljuw en meier.
32. Augustinus van den Meersschautte, als griffier.
In slechte staat.

B. DE SCHEPENBANK ALS BESTUURLIJK ORGAAN

1. ALGEMEEN

33. Bekendmakingen.
1737, 1740, 1761. 1 omslag
34. Ingekomen brieven.
1758, 1760. 1 omslag

2. ZORG VOOR WEGEN EN WATERLOPEN

35. Processen-verbaal van de schouwing van wegen, waterlopen en bruggen.
1754, 1758, 1772-1777, 1779-1780, 1788 en 1793. 1 omslag
36. Processen-verbaal van de voorschouwing van straten, wegen, beken, bruggen,
waterlopen en riolen.
1773-1779 en z.d. 1 omslag

C. DE SCHEPENBANK ALS GERECHTELIJK ORGAAN

1. RECHTSPRAAK IN GESCHILLEN

a. Registratie van de rechtsgang

(1) Algemene registratie

- 37-41. "Ferieboeken", rollen. 5 delen
1625-1640, 1642-1649, 1682-1779.
37. 25 februari 1625 - 30 maart 1632.
Bevat tevens akten en contracten, verleden voor de schepenbank.
38. 8 mei 1632 - 10 juli 1640.
Bevat tevens akten en contracten, verleden voor de schepenbank.
39. 18 maart 1642 - 20 juli 1649.
Bevat tevens akten en contracten, verleden voor de schepenbank.
40. 16 juni 1682 - 28 juli 1716.
Bevat tevens enkele rolaantekeningen van het leenhof.
41. 15 september 1716 - 20 april 1779.
Bevat tevens enkele rolaantekeningen van het leenhof.
- 42-44. Minuten van rolaantekeningen van de schepenbank. 4 stukken
1747, 1756, 1766.
42. Proces van broers Gilles Weijtens en Joannes Weijtens, eisers, en
Dominicus Weijtens en echtgenote (als weduwe van Joannes Buysse),
verweerders.
1747. 2 stukken

43. Processen van Jacobus Fruyt als ontvanger van de heerlijke renten, eiser, en o.m. advocaat Vander Haeghen uit Gent, Lieven Schatteman, Joannes Caus, Lieven Van Damme (als erfgenaam van Anthonne Stevens) en de erfgenamen van Joos Kellens, verweerders. 1756. 1 stuk
44. Proces van de heer van Spangen, eiser, en Joannes Dierick, verweerder. 1766. 1 stuk
45. Uittreksel uit de rol van de schepenbank betreffende het proces van een onbekende eiser tegen Pieter Ludovicus van den Meersschautte (voor zijn moeder) en de heer Roman, verweerders, oorspronkelijk behandeld op 10 mei 1763. Tweede helft 18de eeuw. 1 stuk
- (2) *Bijzondere fasen*
46. Akten van eis. 1699, 1736. 2 stukken
47. Uittreksel uit het spijkerboek van Merelbeke betreffende een stuk grond te Dikkelvenne, waarschijnlijk gebruikt in het kader van een proces. Eind 17de - begin 18de eeuw. 1 stuk
48. Aantekening betreffende een actie van procureur Claus in het kader van een niet nader te specificeren proces. [1720]. 1 stuk
49. Adviezen van rechtsgeleerden. 1762, 1764-1766, 1786-1787. 1 omslag
50. Minuten van vonnissen. 1764, 1767. 2 stukken
51. Ontvangstbewijs van het procesdossier van de zaak van Egidius van der Meeren en Martinus van den Meersschautte, gewezen door de schepenbank van Baudries en afgeleverd als proces "par escript" bij de griffie van de Raad van Vlaanderen. 6 september 1769. 1 stuk
- b. Procesdossiers**
52. Gillis vander Eecken en echtgenote Elisabeth Uuytendale c. Jacques Uyttersport: naastingsrecht op de woning van Pieter de Keysere en Janneken Uuytendale. 1649. 1 lias
53. Pieter de Raet, ontvanger van de heer van Baudries c. Jacques Uyttersport, Aalst (na overlijden vertegenwoordigd door zijn kinderen, Gillis Anthonne Uyttersport en Jacqueline Uyttersport, weduwe Oostendorp), Aalst: heerlijke renten. 1687-1699. 1 omslag
54. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. Joannes Impe: heerlijke renten. 1698. 1 omslag

55. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. Judoca vanden Broucke, Oudenaarde: heerlijke renten.
1698-1699. 1 omslag
56. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. Jan van Wettere en Jan Hopsomer (echtgenoot van de weduwe van Cornelis van Wettere): heerlijke renten.
1698-1700. 1 omslag
In slechte staat.
57. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. Pieter en Guillaume Doedens: heerlijke renten.
1698-1700. 1 omslag
58. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. weduwe van Joos Goethals, Oudenaarde: heerlijke renten.
1699-1700. 1 lias
59. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. Jean Charles Baston, Aalst: heerlijke renten.
1700. 1 omslag
In slechte staat.
60. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. Gillis Dhaenins, procureur bij de Raad van Vlaanderen: heerlijke renten.
1700-1703. 1 omslag
61. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. Jacques Clemmen, Stekene, en Joannes Thienpont: heerlijke renten.
1701. 1 omslag
62. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. Jacobus van Caneghem: heerlijke renten.
1701-1705. 1 omslag
63. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. Jan Baptiste van Ronsele, Gent: heerlijke renten.
1703-1704. 1 omslag
64. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. Joannes Bekaert en echtgenote, weduwe van Philip Helleputte: heerlijke renten.
1709-1711. 1 omslag
65. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. Frans de Smet, advocaat bij de Raad van Vlaanderen: heerlijke renten.
1710-1711. 1 omslag
66. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. Govaert Temmerman, Meulestede: heerlijke renten.
1711. 1 omslag
67. François Thienpont c. Gillis Anthone Uyttersport, Aalst: heerlijke renten.
1713. 1 omslag

68. Gillis van Aelbroucq, ontvanger van de heer van Baudries c. Anthone Stevens,
Gent: heerlijke renten.
1715. 1 omslag
69. Emanuel De Meulemeester en echtgenote Joanne Catharine Putman fa. Gillis,
Huise c. Joseph Vander Straeten, baljuw van de heerlijkheid Huisgavere:
naastingsrecht.
1765. 2 stukken

2. VRIJWILLIGE RECHTSPRAAK

- -75. Registers van akten en contracten.
1624-1794 (met hiaten). 5 delen en 1 lias
- 23 oktober 1624 - 23 april 1630.
Zie nr. 37.
- 22 april 1632 - 13 november 1638.
Zie nr. 38.
- 3 juni 1642 - 20 juli 1649.
Zie nr. 39.
70. 28 januari 1652 - 16 juli 1653. 1 deel
71. 12 januari 1700 - 25 september 1742. 1 deel
72. 2 december 1744 - 1 juni 1767. 1 deel
73. 10 juli 1767 - 27 februari 1781. 1 deel
74. 27 maart 1781 - 9 juli 1788. 1 deel
75. 1 maart 1783 - 5 januari 1784, 22 december 1789
- 27 februari 1794 (met hiaten). 1 lias
- 76-91. Minuten van akten en contracten.
1644-1796 (met hiaten). 12 pakken en 4 omslagen
76. 1644, 1648-1649. 1 omslag
77. 1650-1655, 1657-1659. 1 omslag
78. 1660-1669. 1 pak
79. 1670-1673, 1675-1676. 1 omslag
80. 1680-1689. 1 pak
81. 1691-1692, 1694, 1696, 1698. 1 omslag
82. 1700-1702, 1704-1709. 1 pak
83. 1710-1719. 1 pak
84. 1720-1728. 1 pak
85. 1730-1739. 1 pak
86. 1740-1742, 1744-1749. 1 pak
87. 1750-1759. 1 pak
88. 1760-1769. 1 pak
89. 1770-1779. 1 pak
90. 1780-1789. 1 pak
91. 1790-1796. 1 pak

CONCORDANS

Deze concordans verwijst van de oude nummers naar de nummers die in de inventaris versie 2011 werden toegekend, en vervolgens naar de huidige nummers die in deze inventaris versie 2016 worden gebruikt (zie 'Geschiedenis van archief' en 'Beschrijvingsbeheer'). De oude nummers zijn afkomstig uit drie verschillende bestanden, namelijk het archief van de schepenbanken, leenhoven en parochies van en te Asper en Zingem, het archief van het Land van Gavere - waarvan hier de oude nummering wordt weergegeven (zie 'Verwant materiaal') - en ongeordende en ongenummerde varia, afkomstig van het notariskantoor Pede-Henrist.

OUD NUMMER	NUMMER (VERSIE 2011)	HUIDIG NUMMER (VERSIE 2016)
Asper & Zingem 347	1	2
Land van Gavere 561	14	41
Land van Gavere 562	13	40
Land van Gavere 564	11	37
Land van Gavere 565	12	38
Land van Gavere 566	23	71
Land van Gavere 567	24	72
Land van Gavere 568	25	73
Land van Gavere 569	10, 26	30, 74
Land van Gavere 604	2-9, 15-22, 27	5-6, 14-15, 34, 42-45, 47-48, 69
Notariaat Pede-Henrist		1, 3-5, 7-13, 16-36, 39, 46, 49-68, 70, 75-91

INDEX OP PERSOONS- EN PLAATSNAMEN

In deze index zijn alle persoons- en plaatsnamen (inclusief instellingen) opgenomen die in het inventarisgedeelte worden vermeld, waarbij de cijfers verwijzen naar het relevante archiefbestanddeel. Plaatsnamen in België werden niet nader geïdentificeerd. Bij heerlijkheden wordt verwezen naar de plaats waar hun voornaamste territorium gelegen was.

AALST, 53, 59, 67.

BASTON, Jean Charles, 59.
BEKAERT, Joannes, 64.
BUYSSE, Joannes, 42.

CAUS, Joannes, 43.

CLAUS, 48.

CLEMMEN, Jacques, 61.

DE KEYSERE, Pieter, 52.
DE MEULEMEESTER, Emanuel, 69.
DE RAET, Pieter, 53.
DE SMET, Frans, 65.
DHAENINS, Gillis, 60.
DIERICK, Joannes, 44.
DIKKELVENNE, 14. – Vreckhemtiende,
14-15.
DOEDENS, Guillaume, 57. – Pieter, 57.

FRUYT, Jacobus, 43. – Pieter, 31.

GAVERE, Land van, 4.
GENT, 8, 43, 63, 68. – Meulestede, 66.
GHYSELINCK, P., 9.
GOETHALS, Joos, 58.

HELLEPUTTE, Philip, 64.
HOPSOMER, Jan, 56.
HUISE, 69. – heerlijkheid Huisgavere, 69.
HUISGAVERE – *Zie Huise*

IMPE, Joannes, 54.

KELLENS, Joos, 43.

MERELBEKE, 47.

MEULESTEDE – *Zie Gent*

OOSTENDORP, 53.
OUDENAARDE, 55, 58.

PUTMAN, Gillis, 69. – Joanna Catharine,
69.

ROMAN, 45.

SCHATTEMAN, Lieven, 43.
STEKENE, 61.
STEVENS, Anthone, 43, 68.

TEMMERMAN, Govaert, 66.
THIENPONT, François, 67. – Joannes, 61.

UUYTENDALE, Elisabeth, 52. – Janne-
ken, 52.
UYTTERSPOORT, Gillis Anthone, 53, 67.
– Jacqueline, 53. – Jacques, 52-53.

VAN AELBROUCQ, Gillis, 54-66, 68. –
n.n., 6.
VAN CANEGHEM, Jacobus, 62.
VAN COTTHEM, Adriaen, 14-15. –
Matheus, 14.
VAN DAMME, Lieven, 43.
VANDEN BROUCKE, Judoca, 55.
VAN DEN MEERSSCHAUTTE, Augustinus,
3, 15, 32. – Martinus, 51. – Pieter
Ludovicus, 45.
VANDER EECKEN, Gillis, 52.
VANDER HAEGHEN, 43.
VAN DER MEEREN, Egidius, 51.
VANDER STRAETEN, Joseph, 69.
VAN RONSELE, Jan Baptiste, 63.

VAN SPANGEN, familie, 3, 15, 44. –
Frans, 3.

VAN WETTERE, Cornelis, 56. – Jan, 56.

VLAANDEREN, Raad van, 51, 60, 65.

VRECKHEMTIENDE – *Zie Dikkelvenne*

WEIJTENS, Dominicus, 42. – Gilles, 42. –
Joannes, 42.